

elveszett képek leltárát.
Látó, 2014. július, 5–8.
Pilinszky János *Fabula*
című verse is beépül a
KZ-oratórium szövegébe.
Pilinszky János:
KZ-oratórium. In uő:
Széppróza, i. m. 219–220.

²⁹„A tetőn valami alól
kiszabadít valamit. Egy
aranymintás fehér taber-
nákulumot. Kiveszi belőle
a szentségtartót, s vele
együtt visszatér a házba.

De nem mindjárt.”
Pilinszky János: *Gyere-
kek és katonák.* In uő:
Széppróza, i. m. 72. Vő.
„...én kiűzöm a pestist a
szívetekből és idehelye-
zem ebbe a szarkofágba,
hogy többet ne jöjjön elő.”
Visky András: *Caravaggio*
terminál. Alföld, 2015/11. 19.

³⁰Pilinszky János: *Milyen
is lesz az új színház?*
In uő: *Publicisztikai írások,*
i. m. 708.

A *Caravaggio terminál*ban a montázs terében megszűnő idő képek egybeolvadásához vezet, mely Robert Woodruff rendezésében szépen tetten érhető. A Caravaggio által készítendő képek a színészek által történő modellezés során megdermednek, mozdulatlaná válnak. Ahogy Caravaggio festményei beépülnek a színpad terébe, úgy illeszkedik Visky András *Elveszett*²⁸ című verse is a dráma szövegébe. Halála pillanatában a művész rádöbben arra, hogy festményei tulajdonképpen nem is annyira fontosak, mint amennyire élete során hitte. Felsorolja elveszett festményei lajstromát, elengedi az őt addig megkötő tárgyakat, embereket és eseményeket, nem tekint többé hátra, csak előre. A halál, mellyel egy életen át konfliktusban állt, szabadító eseménnyé válik számára: lelki békéjét megtalálva a tengeren (vízen) járva indul el a valódi realitás felé.

Az időbeliség elhanyagolhatósága érdekében a drámaszöveg nem számozza a halál pillanatában felidézett képeket, nem határozza meg azok sorrendjét: a jelenetek egymással felcserélhetők. A textus nyitottsága lehetővé teszi a hozzá való viszony alakíthatóságának és formálhatóságának szabadságát. Robert Woodruff vakmerő rendezése a szentség fogalmának dekonstrukcióját célozza meg, míg az autista dramaturgia a legnagyobb társadalmi morálvesztésben is lehetőséget ad a transzcendenciának arra, hogy felmutassa önmagát.²⁹ Caravaggio átéli az emberlét beszennyezett állapotát, tiltott párbajban gyilkosságot követ el és menekülnie kell Rómából. Épp a lélek éjszakájának állapota az, mely hitelessé teszi őt kortársai előtt, képei „felmutatásának” idején zsúfolásig telnek a templomok. Istenkeresésének állandó feszültsége olykor a mélység irányába formálja a festő életét, de a transzcendenciával való átítatásra a legnagyobb lelki sötétség is alkalmas. Pilinszky szavaival élve: „senki sem tudhatja meg, hogy az istenség kinek is fedi föl magát”.³⁰

IZSÓ ZITA

A második halál

*A fa már öreg,
egy ideje már nem nő tovább.
A törzsét két kézzel át lehet érní, mint egy fiatal lány derekát.*

*Minden évben a születésnapján letört egy kicsit vastagabb ágat,
és faragott belőle egy arcot,
ami pont úgy nézett ki, mint ő.
Később tudtuk meg, az ikertestvére az.
Azt mondta, állandóan azzal játszottak, hogy felcserélték a neviüket,
még a szüleik sem tudták megkülönböztetni őket,*

*ő pedig soha nem figyelmeztette őket a tévedésre.
Egy darabig kevésbé fájt attól,
hogy a saját nevét látja a síron, és nem az övét.*

*Néhány évvel ezelőtt kivágattuk a fát.
Egy ideje nagyon leárnyékolta a szobát.*

*Azóta is pontosan meg tudom mondani, hol állt.
A két gyerek ott van az ágai között,
a sarkon pedig befordulnak a katonák,
a fiúk dobálni kezdik őket a gyümölcsökkel,
a katonák nem céloznak rájuk, csak meg akarják őket ijeszteni.
Egyikük a földre zuhan.
Ruháját a sok összetaposott gyümölcs
szívtájéknál egészen pirosra színezi.*

Kibirni harmadnapig

Ayhan Gökhannak

*Azt mondta nekik, ha eljön az idő,
hagyják el a hegyet,
fussák körbe háromszor a tavat,
és közben mondják el magukban az imát,
amit tanított nekik,
szedjék össze és hordják egy kupacba
az összes elvesztett reményt,
a legutóbbi vihar által letört,
rüggyekkel teli gallyakat,
de azt nem tudták, hogy azért,
hogy nap végére fáradtan csukoljanak össze,
és ne legyen erejük sírni,
vagy okolni magukat azért,
amiért látszólag elhagyta őket,
mert aznap még túl korán lesz ahhoz,
hogy rájöjjenek,
valójában minden korábbinál jobban nekik adta magát.
Úgy ment el, hogy égve hagyta a villanyt,
hogy visszataláljanak,
ha már feladták, és nem keresik tovább.*